

Návrh úpravy principu hodnocení výzkumných organizací a užívání Rejstříku informací o výsledcích - RIV

Metodika hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů a na jejím základě přidělované tzv. RIV body představují, přímo i nepřímo, klíčový nástroj hodnocení vědeckých pracovišť v České republice. Tento systém hodnocení má řadu nedostatků s nezamýšlenými účinky na vědeckou produkci, na které opakovaně upozorňovali členové a členky akademické obce i zahraniční expertní týmy (Technopolis). Vzhledem k tomu, že v nejbližší době není zřejmě možné očekávat zásadní změnu systému směrem ke kvalitativnímu *peer review* hodnocení, považujeme za velmi důležité snažit se o odstranění nejzásadnějších problémů a vad hodnocení založeného na bodování RIV.

Některé pozitivní kroky v tomto směru se již dějí. Metodika hodnocení platná pro výsledky s rokem uplatnění 2014 odstranila jeden z velkých problémů metodiky předešlé, a sice nedostatek kvalitativní diferenciací mezi evidovanými výsledky, především co se týče monografií, kterým byla dříve přidělena bodová hodnota 20 či 40 bodů, v závislosti na oboru a jazyku publikace, a to bez ohledu na to, zda knihu vydal v podstatě autor sám na svém pracovišti, nebo zda vyšla v renomovaném světovém odborném nakladatelství. Nová metodika stanovuje v případě odborných knih velké bodové rozpětí 4 až 120 bodů, přičemž o navýšení konkrétní bodové dotace ze základní úrovně 4 bodů mají rozhodovat Oborové verifikační a hodnotící panely (OVHP).

Tuto tendenci považujeme za vysoce žádoucí, přetrvává však zásadní nedostatek: hodnocení bere v úvahu především souhrnné bodové skóre bez ohledu na to, zda bylo výsledkem menšího počtu vysoce kvalitních publikací, nebo mnoha publikací podprůměrných. V důsledku toho bylo v posledních letech do RIV zanášeno obrovské množství knižních a časopiseckých výsledků. U zmíněných odborných knih se jen ve společenských vědách uplatňuje v RIV ročně kolem 1800 titulů. Podle našeho názoru není v silách OVHP tyto objemy smysluplně posoudit, a dokonce to ani není žádoucí vzhledem k transakčním nákladům, které by toto posouzení vyžadovalo. To zřejmě vyjadřuje i ten fakt, že v roce 2015 OVHP vůbec nepracovaly.

Navrhujeme proto, aby byl významně omezen počet publikačních výsledků, které by byly po zanesení do RIV bodovány a vstupovaly do hodnocení pracovišť. Dělení na bodované a nebodované výsledky zanesené do RIV je součástí i nynějšího systému. V současnosti jsou ale bodovány všechny výsledky v předem stanovených kategoriích. **My navrhujeme stanovit pro každý obor resp. skupinu oborů maximální počet publikačních výsledků, které pro konkrétní rozhodné období může výzkumná organizace pro účely bodování zapsat. Kvóta zapsatelných publikačních výsledků by byla stanovena buď na instituci, v závislosti na souhrnném počtu plných výzkumných úvazků, nebo by byla vztažena na každého jednotlivého akademického pracovníka či pracovníci s ohledem na výši jeho či jejího úvazku** (každá z variant má své klady i zápory, které je třeba podrobně diskutovat). **Rozhodné období přitom navrhujeme v délce 5 let.**

Tato změna by výzkumníky a výzkumnice vedla k tomu, aby se zaměřili na tvorbu menšího počtu skutečně hodnotných publikací, a dovolila by všechny hodnocené publikace včetně článků alespoň na základní úrovni zkontrolovat, např. v tom směru, zda se časopis nevyskytuje v tzv. Beallově seznamu predátorských časopisů pochybné kvality (<http://scholarlyoa.com>), v nichž zhusta neprobíhá ani recenzní řízení. V této souvislosti je

třeba zdůraznit, že některé predátorské časopisy, kterých se celosvětově vydává již více než 10 000, jsou indexovány v databázích SCOPUS a Web of Science a na vypovídací hodnotu těchto databází se proto nelze slepě spoléhat.

Tento pracovní návrh předkládáme ke kritické diskuzi akademické obci. V první polovině roku plánujeme uspořádat k návrhu veřejnou debatu a její výsledky pak prosazovat na úrovni vědní politiky.

členové platformy DeRIVace

17. ledna 2016